

อิ ทิผลของจิตที่มีต่อวัตถุในพระพุทธศาสนา

เถรวาท

สามารถ สุขุประการ*

บทคัดย่อ

จิตมีพฤติกรรมเกิดและดับอยู่ตลอดเวลาประมาณแสนโกฏิกขณะชั่วลัดนิ้วมือเดียว จึงเกิดการกระเพื่อมของอวกาศโดยรอบที่จิตอยู่ ปรากฏการณ์นี้มีผลทำให้อวกาศเกิดคลื่นที่มีความถี่ เพราะอวกาศนั้นเปรียบเหมือนผืนผ้าใบตามทฤษฎีกาล-อวกาศ (Time-Space) สามารถโค้งงอไหวตัวได้ ในการทดลองช่องคู่เปิด (Double slit) วัตถุในระดับอนุภาคที่มีคุณสมบัติเป็นได้ทั้งคลื่นและอนุภาค (Duality State) จะเปลี่ยนไปเป็นคลื่นทันทีที่ผ่านช่องคู่ แต่ถ้าหากว่ามี การเพ่งมองอนุภาคนั้นจะไม่เปลี่ยนไปเป็นคลื่น ทรงสภาพเป็นอนุภาคตามเดิม แสดงว่าคลื่นที่เกิดจากจิตสร้างขึ้นสามารถสอดแทรกคลื่นที่มีอยู่ในอนุภาคได้ จิตจึงมีอิทธิพลต่อวัตถุขนาดใหญ่ได้เพราะวัตถุทั้งหลายประกอบมาจากอนุภาค

คำสำคัญ: อิทธิพลของจิตต่อวัตถุ, คลื่นจิต, คลื่นอวกาศ, คลื่น-อนุภาค

The Influence of the Mind over Matter in Theravada Buddhism

Abstract

The mind comes into being and goes out of existence continuously, a trillion times per snap of one's fingers, causing high-frequency ripple waves in the space surrounding the mind, according to the Time-Space theory. In Double-slit experiments, materials in duality states of waves or particles transform themselves into waves upon passing through the double slits. However, if they are observed, they will maintain their particle state. This means that mind-generated waves can interfere with particulate waves. The mind therefore may influence larger material objects as all material objects are composed of particles.

Keywords: Influence of Mind on Matter, Mind Wave, Quantum Mind, Wave-Particles

บทนำ

ชีวิตก็ไปด้วยรูปกับนาม รูปหมายถึงร่างกาย นามหมายถึงจิตใจ ทั้งสองอยู่กันแบบมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่สามารถจะแยกจากกันได้ คำถามสำคัญที่ถูกตั้งมาโดยตลอดมาว่าจิตทำงานกับร่างกายมีกลไกเป็นอย่างไร เราสามารถอธิบายด้วยศาสตร์สมัยใหม่ได้ไหม เพื่อให้คนร่วมสมัยที่มีพื้นฐานความรู้ในปัจจุบันเข้าใจได้ง่ายขึ้น วิทยาการสมัยใหม่ มีความก้าวหน้า ทั้งทางทฤษฎีและ เครื่องมือที่ใช้ทดลอง ควอนตัมฟิสิกส์เป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นไม่นาน แต่มีความสำคัญสูงในวงการวิทยาศาสตร์ และบอกว่าจิตเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีส่วนร่วมในทฤษฎีนี้ เรียกว่า “Quantum consciousness” (Baker, Joanne., 2013: 200)

ความมีอยู่ของจิตในพระพุทธศาสนา จิตเป็นหนึ่งในสี่ของปรมัตถธรรมหมายถึงสภาพที่เป็นจริงตามความเป็นจริงประกอบด้วย จิต เจตสิก รูปและนิพพาน จิตกับเจตสิกอยู่ด้วยกัน และมีปฏิสัมพันธ์กับรูป จิตเป็นปัจจัยให้เกิดรูป ในภพภูมิต่าง ๆ ทั้ง ๓๑ ภพภูมิ จนกว่าจะหมดกิเลสเข้าสู่สภาวะนิพพานก็เป็นธรรมชาติที่มีจริงอยู่ เพื่อไม่กลับมาเกิดในจักรวาลนี้ได้อีก มีแต่สัตว์นั้นที่ตายอยู่ในวัฏสงสารตลอดเวลา จิตไม่มีวันตายตามสัตว์นั้น

จิตมีกลไกการทำงานที่น่าสนใจ สามารถสร้างพลังได้ มีอิทธิพลต่อวัตถุได้ สำหรับเรื่องของฤทธิ์ในอธิปาฏิหาริย์ผู้ที่ได้อภิญญา (ความรู้ยิ่ง) จะมีความสามารถ ๑) แสดงฤทธิ์ได้, ๒) มีหุทธิย์, ๓) กำหนดรู้ใจผู้อื่นได้ ๔) ระลึกชาติได้, ๕) มีตาทิพย์, ๖) รู้การทำอะไรสวะให้สิ้นไป ในข้อที่ ๑) เป็นอำนาจของจิตที่เหนือวัตถุ (Mind over Matter) ส่วนในข้อที่ ๒) ถึง ๕) เป็นการแสดงความสามารถของจิตที่สื่อสารได้ ไม่ต้องผ่านอายตนะพื้นฐานทั้ง ๕, ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น และทางกาย นอกจากนี้ยังมีฤทธิ์ได้อีหลายอย่าง

แก้วกู่ ก็อธิปาฏิหาริย์เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้แสดงฤทธิ์ได้หลายอย่าง คือ คนเดียวแสดงเป็นหลายคนก็ได้ หลายคนแสดงเป็นคนเดียวก็ได้ แสดงให้ปรากฏหรือให้หายไปก็ได้ ทะลุฝา กำแพง(และ) ภูเขา

ไปได้ไม่ติด ชัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได้ ผุดขึ้นหรือตกลงในแผ่นดินเหมือนไปในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำโดยที่น้ำไม่แยกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้ นั่งขัดสมาธิเหาะไปในอากาศเหมือนนกบินไปได้ ใช้ฝ่ามือลูบลำดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์อันมีฤทธิ์มากมีอำนาจมากก็ได้ใช้อำนาจทางกายไปจนถึงพรหมโลกก็ได้ (ที.สี. (ไทย) ๙/๔๘๔/๒๑๔)

ควอนตัมฟิสิกส์ศึกษาเรื่องของพลังงานในระดับอนุภาค ได้แก่ โปรตอน อิเล็กตรอน นิวเคลียสและอนุภาคอื่น ๆ ในจักรวาล คำว่า “ควอนตัม” แปลว่าก้อนของพลังงาน เป็นพลังงานที่มาจากคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า จากสมการ $E = nhf$, เมื่อ f คือความถี่ของคลื่นและ E คือพลังงานที่เกิดขึ้นจากคลื่น ทฤษฎีควอนตัม ตอนแรกนักวิทยาศาสตร์ไม่ยอมเพราะมันไม่สามารถทำนายทิศทางของปรากฏการณ์นั้นได้ บอกแต่เพียงก้อนพลังงานเท่านั้น ในเวลานั้นไม่มีทฤษฎีไหนที่สามารถคำนวณพลังงานที่มีอยู่ในอนุภาคได้ แม้แต่กลศาสตร์แบบนิวตัน ทฤษฎีนี้ได้เปิดเผยความจริงของอนุภาคว่ามีสองสถานะในตัวเอง มันสามารถเป็นได้ทั้งคลื่นและอนุภาค ส่วนจะแสดงเป็นคลื่นหรืออนุภาคขึ้นอยู่กับบริบทของสิ่งแวดล้อม ในการทดลองให้อนุภาคผ่านช่องคู่เปิด (Double-Slit Experiment) พบว่าจิตของมนุษย์มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของอนุภาคอีกด้วย จึงเป็นมิติใหม่ของวงการวิทยาศาสตร์เท่าที่ค้นพบเรื่องของจิตที่มีส่วนสำคัญในวงการวิทยาศาสตร์ ด้วยเหตุนี้ แมกซ์ พลังค์ (Max Planck) เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์ พ.ศ. ๒๔๖๑ และเป็นผู้บุกเบิกทฤษฎีควอนตัมฟิสิกส์ กล่าวว่า “I regard consciousness as fundamental. I regard matter as derivative from consciousness. We cannot get behind consciousness. Everything that we regard as existing, postulates consciousness.” (Max Planck, 1931) มีความหมายว่าวัตถุต่าง ๆ ที่ปรากฏให้เราเห็นนี้จิตมีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการนี้ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับวัตถุ โดยตามความจริงแล้วชีวิตที่ประกอบขึ้นมาจากวัตถุธาตุก็มีปฏิสัมพันธ์กับจิตโดยตลอด เราไม่อาจปฏิเสธได้ ผู้เขียนเห็นความสัมพันธ์ของทั้งสองศาสตร์

จึงจะนำเสนอมุมมองของความสัมพันธ์นี้

ลองทบทวนกำเนิดจักรวาลแรกมาจากปรากฏการณ์ บิ๊กแบง เมื่อประมาณ ๑๓,๗๐๐ ล้านปีล่วงมาแล้ว ในช่วงแรกนั้นอวกาศมีแต่คลื่นที่เกิดจากการระเบิด ต่อมาคลื่นที่ร้อนนั้นเมื่อพบกับความหนาแน่นของอวกาศที่ ๐ °K หรือ - ๒๗๓ °C คลื่นก็จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นอนุภาค จากอนุภาคก็รวมตัวกันจนเป็นแร่ธาตุต่าง ๆ อย่างที่เราเห็นในปัจจุบัน ผลจากการระเบิดครั้งนั้นยังมีคลื่นความร้อนหลงเหลือไว้ได้ประมาณ ๒.๗๒ °K การเปลี่ยนแปลงทั้งหมดเป็นไปตาม ๒ ทฤษฎี เปลี่ยนจากคลื่นเป็นพลังงาน อธิบายด้วยทฤษฎีของควอนตัมฟิสิกส์ ($E=nhf$) และพลังงานเปลี่ยนจากพลังงานไปเป็นสสารตามกฎอนุรักษพลังงาน ($E=Mc^2$) ทฤษฎีทั้งสองสอดคล้องกันอย่างต่อเนื่องจนเป็นจักรวาลทุกวันนี้ จากสมการทั้งสองทำให้ทราบว่าในวัตถุมีคลื่นเป็นองค์ประกอบภายใน ยืนยันจากการทดลองกับอนุภาคใน Double Slit พบว่าเป็นทวิภาวะ (Duality) เป็นทั้งคลื่นและอนุภาคและจิตมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย (DK London, 2014 :233)

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้เขียนต้องการเสนอแนะมุมมองในอีกรูปแบบหนึ่ง ถึงจิตมีกลไกทำงานอย่างไรถึงมีอิทธิพลต่อวัตถุได้ แนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่ว่าจิตมีกลไกของตนเองที่มีการเกิด-ดับสลับกันไปตลอดเวลาด้วยความถี่ที่รวดเร็วมากประมาณแสนโกฏิจณะ (๑,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ชณะ) ชั่วลัดนิ้วมือเดียว ผู้เขียนจึงคิดว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจ และเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถอธิบายกลไกของจิตแบบที่สร้างความสัมพันธ์กับวัตถุและจักรวาลได้

๑. จิตในพระพุทธศาสนา

๑.๑ จิตนิยามในพระพุทธศาสนา

จิตนิยามเป็นหนึ่งในนิยามทั้งห้าของพระพุทธศาสนา ที่ว่าด้วยกฎแห่งความเป็นจริง กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการทำงานของจิต (ป.อ. ปยุตโต, ๒๕๕๙ : ๒๒๓) เพื่อนำไปใช้ในการอธิบายสรรพสิ่งในจักรวาล ทั้งที่เป็นรูปธรรม (วัตถุและพลังงาน) หรือนามธรรม(จิต) ต่างเป็นไปตามนิยามนี้

ในแต่ละนิยามต่างเป็นเหตุปัจจัยของกันและกัน เป็นกฎธรรมชาติ เป็นธรรมนิยาม ซึ่งแปลว่า กำหนดอันแน่นอนหรือเป็นแนวทางที่แน่นอน หรือความเป็นไปอันมีระเบียบแน่นอนเพราะปรากฏให้เห็นว่า เมื่อมีเหตุปัจจัยอย่างนั้น ๆ แล้ว ก็จะมีความเป็นไปอย่างนั้น ๆ แน่นนอน (ที.สี. (ไทย) ๙/๔๒๑/๑๘๕)

พระพุทธศาสนาได้ให้นิยามของธรรมชาติไว้ ๕ นิยาม เพื่อที่จะอธิบายสรรพสิ่งในจักรวาลที่เกิดขึ้น คือ

๑. อุตุนิยาม: (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับอนุหภูมิ หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะดิน น้ำอากาศ และฤดูกาล อันเป็นสิ่งแวดล้อมสำหรับมนุษย์, Utu-niyàma: physical inorganic order; physical laws)

๒. พีชนิยาม: กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการสืบพันธุ์ มีพันธุกรรมเป็นต้น (Bāja-niyàma: physical organic order; biological laws)

๓. จิตตนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการทำงานของจิต, Citta-niyàma: psychic law)

๔. กรรมนิยาม: กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ คือ กระบวนการให้ผลของการกระทำ (Kamma-niyàma: order of act and result; the law of Kamma; moral laws)

๕. ธรรมนิยาม: กฎธรรมชาติเกี่ยวกับความสัมพันธ์และอาการที่เป็นเหตุเป็นผลแก่กันแห่งสิ่งทั้งหลาย (Dhamma-niyàma: order of the norm; the general law of cause and effect; causality and conditionality)

จากนิยามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เราก็นำสรุป เป็นเรื่องของธรรมชาติของรูปและนาม พระพุทธศาสนา มองจักรวาลมี ๒ ส่วน ส่วนแรกเรื่องของวัตถุได้แก่อุตุนิยามและพีชนิยาม อุตุนิยามเป็นเรื่องของพลังงานความร้อน คลื่นความร้อน ซึ่งท้ายที่สุดมันคือทั้งหมดที่เป็นวัตถุในจักรวาล เพราะจักรวาลเกิดมาจากการระเบิดในปรากฏการณ์บิ๊กแบง (Big Bang Phenomenon) นั่นคือจักรวาลเกิดมาจาก

กระบวนการความร้อน หลังจากปรากฏการณ์บิกแบงในเสี้ยวหนึ่งของวินาทีเอกภพจะมีอนุภาคมูลฐานล้นหลาม (Neil de Grasse Tyson, Donald Goldsmith, p. 43) เป็นสิ่งไม่มีชีวิต และพีชนิยามใช้อธิบายเงื่อนไขของสิ่งมีชีวิตที่มีทั้งพืชและสัตว์ในจักรวาล ซึ่งสิ่งมีชีวิตแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ แบบมีใจครองกับไม่มีใจครอง ในส่วนที่มีใจครองนี้สำคัญ พระพุทธศาสนาอธิบายขยายต่อออกไปอีก ๒ นิยามได้แก่ จิตนิยามว่าด้วยเรื่องของจิต การทำงานของจิต และกรรมนิยามซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับจิตโดยตรง ในความเห็นของผู้เขียนคิดว่าเป็นการอธิบายการเกิดของสัตว์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นว่าการเกิดของสัตว์นั้นมีที่มาที่ไป ซึ่งเป็นไปตามหลักเหตุปัจจัยว่าการกระทำใด ๆ นั้นมีผลต่ออนาคตหรืออนาคตมาจากเหตุปัจจัยในอดีต

พระพุทธศาสนาถือว่าสัตว์ประกอบด้วยรูปกับนาม รูปหมายถึง ร่างกายที่จับต้องได้ นามหมายถึง จิต และเจตสิก ความเป็นสัตว์จะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ ทั้งสองต่างเป็นปัจจัยแก่กันและกัน “นามรูป ปัจจัยโย โทษุ” ถึงแม้ว่าทั้งสองต่างเป็นปัจจัยแก่กันและกัน แต่พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญในการศึกษาที่จิตโดยตรง เพราะเชื่อว่าจิตนี้แหละที่เป็นตัวต้นเหตุโดยตรงทำให้เกิดการสร้างรูปในภพต่อ ๆ ไป จากพุทธพจน์ว่า “กมมุนา วตตตี โลโก” (สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม), “กมมพณฺฺ” (สัตว์โลกย่อมมีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์) จิตของปุถุชนตามปกติจะปรุงแต่งสร้างรูปในภพใหม่ โดยอาศัยข้อมูลจากวิบากกรรมที่สะสมไว้ในในอดีตชาติ จิตจึงเป็นต้นตอของปรากฏการณ์ทั้งหมดในการเกิดของในสัตว์ คุณสมบัติอย่างหนึ่งของจิตต้องสร้างรูปในภพภูมิต่าง ๆ ไว้ กระบวนการในการสร้างรูปของจิตมีความเกี่ยวข้องกับพลังงานความร้อน (อตุ) โดยตรง จากคัมภีร์อภิธรรมมัตถสังคหะกล่าวว่า “สมุฏฐานของรูปมี ๔ อย่าง คือกรรม จิต อตุ และอาหาร ... อนึ่งเตโชธาตุที่เรียกว่าความเย็นและความร้อน เมื่อ(จิต)ถึงจิตฺติขณะ ย่อมยังรูปที่มีอตุเป็นสมุฏฐาน ทั้งภายในภายนอก ให้เกิดขึ้นตามสมควร” (อภิธรรมมัตถสังคหะและปรมัตถทีปนี, ๗๓) ดังนั้นจิตจึงมีคุณสมบัติหลากหลายและมีความเกี่ยวข้องกับพลังงานความร้อนที่เป็นพลังงานทางรูปธรรมหรือทางกายภาพ

(Physical Energy)

๑.๒ ความหมายของจิต

จิต (จิตต) แปลว่า สภาวะดำรง (อารมณ์หมายถึง การรับเอาอารมณ์เข้ามา หรือการรับอารมณ์ มาจากคำบาลีว่า “จินเตตตี จิตต” นอกจากนี้ จิตต แปลว่า เครื่องดำรง หมายถึงสภาวะที่รับรู้อารมณ์) (อภิธรรมมัตถสังคหะและปรมัตถทีปนี, ๑๔๗) ถึงแม้ว่าเราจะหมดสติไปจิตยังคงทำหน้าที่รับอารมณ์ของมโนตลอดไม่ได้หยุดพัก จิตมีคำเรียกได้หลายอย่างเช่น จิตต, มน, มานส และวิญญาน ได้หลายความหมาย ตามลักษณะของจิตว่าอยู่ในบริบทไหนดังต่อไปนี้

จิตในความหมายที่ปรุงแต่ง แปรปรวนได้ ไม่เที่ยง เนื่องจากจิต จะแปรปรวนไปตามเจตสิก ๘๘ ลักษณะ เมื่อเจตสิกใดปรากฏในจิต จิตนั้นก็จะมีสภาพลักษณะอารมณ์นั้น

จิตในความหมายว่า วิญญาน คือ การรู้แจ้ง เพราะว่าจะ จิต รับรู้สัญญาตามอายตนะทั้ง ๖ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

จิตในความหมายว่า มน หรือ มโน เพราะจิต เป็นกิริยาน้อมไปรับอารมณ์ หรือเรียกว่า “เจตนา” ที่จะไปรับอารมณ์ จากความหมายของพุทธพจน์ “มโนปุพพงคมมา มโนเสฏฐา มโนมยา ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐสุด สำเร็จได้ด้วยใจ”

จิตในความหมายว่า ภาวะ เพราะจิต องค์กรแห่งการเกิดภพ หรือตัวเกิด หมายถึงกระบวนการของจิต ที่มีกาเกิดหรือปฏิสนธิจิต ขวณะจิตต่าง ๆ ก็จะมาจบที่ภาวะจิตอันเป็นข้อมูลทั้งปวงของจิตหรือจิตใต้สำนึก ที่จะส่งต่อข้อมูลไปยังจิตดวงใหม่ก่อนที่จิตดวงเก่าจะดับ ผู้เขียนมีความเห็นว่าน่าจะมี ความหมายที่ใกล้เคียงกันกับจิตใต้สำนึกของจิต เพราะอยู่เหนือการรับรู้ทางอายตนะทั้ง ๖

จิตเป็นสิ่งที่มิอยู่จริงตามธรรมชาติ เป็นธาตุ ๆ หนึ่ง ในปรมัตถธรรมทั้ง ๔ ได้แก่ จิต เจตสิก รูป และนิพพาน กล่าว

โดยสรุปจิตมีหลากหลายชื่อ ขึ้นอยู่กับว่าจิตในทำหน้าที่ที่ไหน อย่างไร และเพื่ออะไร จากภาษาบาลีกล่าวไว้ดังนี้ ยัม จิตตัม มโน ททัง มานสิ ปณฺฑริ มนายตนิ มนินฺทริยัม

วิญญานัม วิญญานกฺขนโช ตชฺชา มโนวิญญานธาตุ อิทํ จิตตัม ซึ่งอธิบายในอภิสาลินีอรรถกถาว่า

ธรรมชาติของจิต	ชื่อเรียก
ธรรมชาติโดยย่อไปหาอารมณ์ ธรรมชาตินั้น	จิต
ธรรมชาติโดยย่อไปหาอารมณ์ ธรรมชาตินั้น	จิต
จิตที่รวบรวมไว้ภายใน	หทัย
ธรรมชาติฉันทะคือความพอใจที่มีอยู่ในใจ	มานสิ
จิตเป็นธรรมชาติที่ผ่องใส	ปณฺฑริ
มณะที่เป็นอายตนะ คือเครื่องต่อ	มนายตนะ
มณะที่เป็นอินทรีย์ คือครองความเป็นใหญ่	มนินฺทริยัม
ธรรมชาติใดที่รู้อารมณ์ ธรรมชาติ	วิญญาน
วิญญานที่เป็นขั้น	วิญญานขั้น
มณะที่เป็นธาตุชนิดหนึ่ง ซึ่งรู้อารมณ์	มโนวิญญานธาตุ

ตามที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการแบ่งจิตตามหน้าที่ จิตกำลังทำงานอยู่และอยู่ในบริบทไหน จะเห็นถึงความเกี่ยวข้องของจิตที่จะเป็นอะไรและบอกถึงการทำงานของมันเป็นอย่างไร เช่น

จิต: ธรรมชาติของจิตที่คิด, จิตใช้สมองในการคิด ซึ่งจิตใช้เป็นสำนักงานเพื่อบริหารร่างกายหรือรับรู้ความเป็นไปทุกส่วนของร่างกาย

จิต: ธรรมชาติของจิตย่อไปหาอารมณ์, จิตได้เสพอารมณ์เป็นอาหาร อารมณ์อยู่ที่ไหนจิตย่ออยู่ที่นั่น การเจริญสติปัฏฐานในหมวดของเวทนาอุปัสสนา เพื่อให้เห็นชัดอารมณ์ที่เกิดขึ้น การเห็นอารมณ์นั้นคือการเห็นจิตไปในตัว เพราะการเจริญวิปัสสนาคือการให้เห็นอย่างแยบยลในอารมณ์ที่เกิดขึ้นในจิต แล้วพิจารณาอย่างแยบคาย เพื่อให้เกิดวิราคะ เพราะการแก้ทุกข์นั้นต้องแก้ที่จิตการตามหาจิตย่อมาไม่เจอถ้าไม่รู้จักวิธีการนี้ “อารมณ์อยู่ที่ไหน จิตอยู่ที่นั่น”

หทัย: จิตที่รวบรวมไว้ภายใน, จิตในความหมายนี้เป็นการบอกว่า จิตเป็นศูนย์กลางของพลังชีวิตที่ตั้งมั่นให้ชีวิตนี้ดำรงอยู่ เป็นจุดศูนย์รวมพลังงานของจิต ซึ่งอรรถกถาจารย์ถึงกับให้คุณค่าของจิตในความหมายนี้ว่าเปรียบเสมือนกับหัวใจทางกายภาพที่สูบฉีดเลือดไปเลี้ยงทั่วร่างกายว่า “หทัยวัตถุ” หมายถึงสิ่งซึ่งเป็นศูนย์ของแหล่งพลังงานของจิต ที่ส่งพลังไปส่วนต่าง ๆ ทั่วร่างกายเช่นเดียวกันกับหัวใจที่ฉีดเลือดไปเลี้ยงอวัยวะน้อยใหญ่ ซึ่งเป็นการกระทำที่คู่ขนานกันไปกับหทัยวัตถุที่ดูแลวิญญานที่กำกับอายตนะทั้ง ๖ เหมือนกันกับเลือด ชีวิตจึงต้องมีรูปกับนาม หรือมีสสารต้องมีพลังงานกับคลื่นกำกับอยู่ภายใน รูปแบบของคู่ที่มีอยู่ในจักรวาล สิ่งมีชีวิตย่อมมีความคล้ายคลึงกัน

มานสิ: ธรรมชาติฉันทะคือความพอใจที่มีอยู่ในใจ, มีความพอใจเป็นพื้นฐาน ด้วยอำนาจของกิเลสทำให้ความพอใจนั้นได้ถูกพัฒนาต่อยอดเป็นความทะยานอยากที่จะแสวงหาตามความพอใจนั้น การค้นพบธรรมชาติที่มีอยู่เดิม

ทำให้เราสามารถพบกับความสันโดษ และสงบตามกำลัง หรือเท่าทันความเป็นจริงได้

ปณฺฑระ: จิตเป็นธรรมชาติที่ผ่องใส, มีความหมายว่า จิตเดิมแท้นั้นความจริงใสบริสุทธิ์เป็นปกติสสร แต่ขุ่นมัว เพราะกิเลสจรมา การเข้าถึงจิตเดิมแท้ที่ใสบริสุทธิ์นั้นคือ การเข้าถึงธรรม กำจัดอวิชชาที่เป็นอกุศลมูลออกไปหมด จิตจึงใสเหมือนเดิม วิธีการที่จะกำจัดกิเลสได้นั้นต้องเข้าถึง จิตให้ได้ก่อน จึงเป็นที่มาของการนิยามจิตในชื่ออื่นที่มีความหมายในการนี้ วิทยญาณ คือธรรมชาติที่รู้อารมณ์*

มนายตนะ: มนะที่เป็นอายตนะ คือเครื่องต่อ, หมายถึงจิตทำหน้าที่รับอารมณ์ต่อจากอายตนะ นั่นคือ อายตนะส่งความรู้สึกไปยังจิต

มโนทริย: มนะที่เป็นอินทริย คือครองความเป็นใหญ่, หมายถึงเป็นใหญ่ที่หนึ่งในบรรดาอินทริยทั้งหลาย ดัง พุทธพจน์ว่า “มโนบุพพงคมา ฐมา, มโนเสฏฐา มโนมยา – ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จได้ด้วยใจ” อินทริยในชั้นนี้ทั้ง ๕ ทั้งหมดมีใจเป็นอินทริยที่ใหญ่สุดกว่า อินทริยอื่น

วิทยญาณ: ธรรมชาติใดที่รู้อารมณ์, หมายถึงเป็น ธรรมชาติที่รับรู้อารมณ์จากอายตนะทั้งหมด ซึ่งวิทยญาณนี้ จะแยกไปตามสิ่งเร้า (Stimuli) มีที่ทำให้เกิดผัสสะทั้ง ๖ ช่องทาง เปรียบได้กับสัญญาณที่เชื่อมต่อกับจตุรรับรู้ ภายนอก สัญญาณเหล่านี้จะมีอยู่ทั่วไปตามอายตนะทั้ง ๖ เช่นกัน ได้แก่

- ๑) จักขุวิทยญาณ เกิดจากการกระตุ้นทางตา ด้วย ภาพภายนอกที่มาจากวัตถุ
- ๒) โสทวิญญาน เกิดจากการกระตุ้นทางหูด้วยเสียง
- ๓) ฆานวิญญาน เกิดจากการกระตุ้นทางจมูก ด้วย กลิ่น
- ๔) ชิวหาวิทยญาณ เกิดจากการกระตุ้นทางลิ้น ด้วย รส

๕) กายวิญญาน เกิดจากการกระตุ้นทางผิวหนัง ด้วยสัมผัส

๖) มโนวิญญาน เกิดจากการกระตุ้นทางใจ ด้วย จินตนาการ เป็นสัญญาณที่เราเคย สะสมไว้มาเป็นความคิด ความหมายของจิตในส่วนนี้เปรียบเสมือน สายสัญญาณ ของจิตที่ส่งเข้าสู่จิตหลักคอยรับรู้ความเคลื่อนไหวสิ่งที่มา กระทบทั้ง ๖ ช่องทาง เพื่อให้เห็นว่าจิตมีการแผ่พลังงาน ควบคุมกายหยาบไว้ทั้งหมด สภาพของสัญญาณนั้นมีความ เปลี่ยนไปตามภพภูมิของสัตว์ในแต่ละภูมิ สัตว์บางสายพันธุ์ ไม่มีอายตนะครบก็มี แต่ศักยภาพของจิตในสัตว์นั้นมี สัญญาณอยู่แล้ว เหมือนกับคนบางคนพิการทางตา มองไม่เห็นแต่ศักยภาพในจิตของเขาผู้นั้นมีจักขุวิทยญาณแฝงอยู่ แต่ไม่มีอายตนะเลยไม่ทำงานทางช่องทางนี้ วันใดมนุษย์มี เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้เขาสามารถมองเห็นได้เขาก็จะมองเห็น นั่นคือจักขุวิทยญาณทำงาน

วิทยญาณชั้น: วิทยญาณที่เป็นชั้น, เป็นการจัดองค์ ประกอบของชีวิตที่ประกอบด้วยชั้นทั้ง ๕ โดยที่จิตเป็นส่วน หนึ่งของชั้น ๕ นั้น แต่เป็นในรูปแบบของวิทยญาณชั้น ได้แก่ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น และ วิทยญาณชั้น หรืออาจเรียกว่าจิตในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญของสิ่งมีชีวิต ซึ่งชั้นทั้ง ๕ แต่เดิมนั้นมาจากรูปกับนาม นามนี้เป็นองค์ประกอบที่มีเหตุปัจจัยมาจากตัวรู้ คือ วิทยญาณชั้น และการปรุงแต่งตัววิทยญาณชั้น (จิต) คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น นี่คือนาม

มโนวิญญานธาตุ: มนะที่เป็นธาตุชนิดหนึ่ง, หมายถึง ความมีอยู่ของจิต ธาตุมีความหมายว่าการมีอยู่ การมีตัวตน ซึ่งทำให้สัตว์มีตัวกูของกู

นอกจากนี้แล้วตัวจิตเองยังมีนิยามเฉพาะตนเอง ไว้ด้วย ซึ่งนิยามเหล่านี้มีความหมายเฉพาะตนที่บอกถึง ลักษณะพฤติกรรมทางกายภาพ ที่สามารถอธิบายให้เข้าใจ ได้อย่างง่าย ๆ ดังนี้

* “ประภัสสร แปลว่า ชานออกแห่งรัศมี ประภา = รัศมี สาระ = ชานออกมา คือไม่มีมลทิน แต่มีอยู่ในลักษณะที่มลทินมาจับได้ มารอบได้ เศร้าหมองได้ ก็เป็นทุกซีได้ อบรมจนมลทินจับไม่ได้” (พุทธทาสภิกขุ, ๒๕๕๔ : ๑๔๓)

- (๑) ไม่มีรูปร่าง
- (๒) ไปได้ไกล
- (๓) มีปกติรับรู้อารมณ์อยู่เสมอ
- (๔) รักษาขันธสันดานให้เกิดขึ้นโดยติดต่อสืบเนื่องและไม่ขาดสาย
- (๕) ไม่กินเนื้อที่
- (๖) บริสุทธิ์ ผ่องใส
- (๗) เป็นผู้สั่งสมวิปากของกรรม

ทำให้สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตวิจิตรพิสดาร การที่จิตมีความวิจิตรโดยการกระทำ คือ การสร้างสิ่งวิจิตรนั้น จิตเป็นประธาน เช่นกายนี้มีรูปร่างอย่างไร ผม ขน เล็บ ฟันหนัง หรือมองในด้านนอกกาย การก่อสร้าง ศิลปะ จิตเป็นผู้สั่งการทั้งสิ้น แม้การทำอภิญญาแสดงปาฏิหาริย์ต่าง ๆ

๑.๓ กระบวนการทำงานของจิต

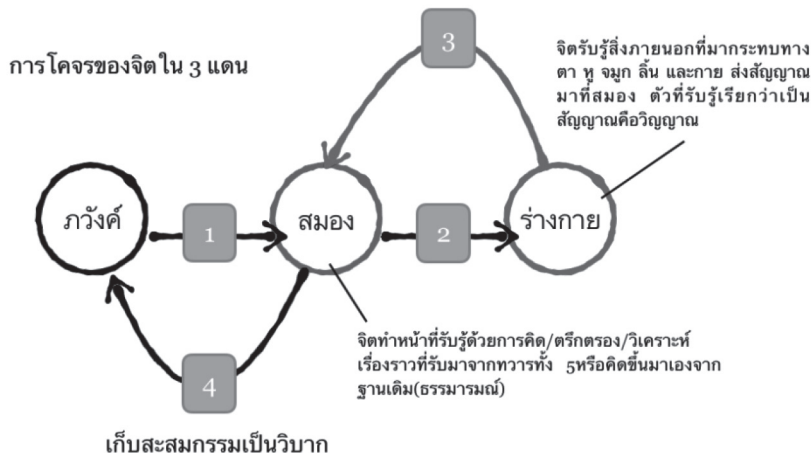
จิตมีที่สถานที่ทำงานหรือเรียกว่าห้อง มีห้องอยู่ ๓ ห้อง ซึ่งจิตจะวนเวียนอยู่ในห้องทั้งสามนี้ ได้แก่

ห้องทำงานที่ ๑ ห้องของทวารทั้ง ๕ จิตจะออกมารับรู้อารมณ์จากทวารทั้ง ๕ (ปัญจทวาร) ได้แก่ ทางตา,

ทางหู, ทางจมูก, ทางลิ้นและทางกาย จิตเมื่อถูกสิ่งเร้ากระทบก็จะออกจากภวังค์เพื่อรับอารมณ์ทั้ง ๕ ช่องทาง จิตในช่วงนี้มีภาวะที่ตื่นตัวอย่างเต็มที่ สภาวะนี้เรียกว่า “วิถิจิต” ทำให้เกิด “ผัสสะ” จากทวารทั้ง ๕ จะส่งสัญญาณมาที่มโนทวาร สัญญาณที่ส่งมาจาก ๕ ช่องทางนี้เราเรียกว่า วิญญาณ ถ้าหากว่าเกิดที่ตาเรียกว่า จักขุวิญญาณ เกิดที่หู ->โสตวิญญาณ, เกิดที่จมูก->ฆานวิญญาณ, เกิดที่ลิ้น->ชีวหาวิญญาณ และเกิดกระทบที่กาย->โผฏฐัพพะ-วิญญาณ

ห้องทำงานที่ ๒ อยู่ในมโนทวารคือความคิด จิตแทนที่จะเข้าสู่วิถิปรับรู้จากทวารทั้ง ๕ แต่กลับมาอยู่สมอง เรียกว่า “ธรรมารมณ” หรือห้องแห่งความคิดมีมโนภาพและจินตภาพต่าง ๆ ตามที่จิตได้เก็บเอาไว้ในส่วนของมโนทวาร เช่น เรากำลังคิดถึงเรื่องของอดีต หรือคิดอย่างลึกซึ้งเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ห้องทำงานที่ ๓ อยู่ในภวังค์ ห้องนี้จิตจะนอนนิ่งอยู่ในฐานเดิมของตน จิตจะไม่กำลังพอที่จะออกเข้าสู่วิถิปรับรู้ อารมณ์ภายนอกใด ๆ ทั้งสิ้น จิตรับอารมณ์จากวิปากที่ตนเคยสะสมไว้ วิปากเหล่านี้ต่อไปจะกลายเป็นกรรมนิमितและคตินิमितตอนใกล้ตายคือเมื่อจะเกิดจุติจิต คือ จิตก่อนตายนำไปใช้เป็นข้อมูลในการเกิดภพใหม่

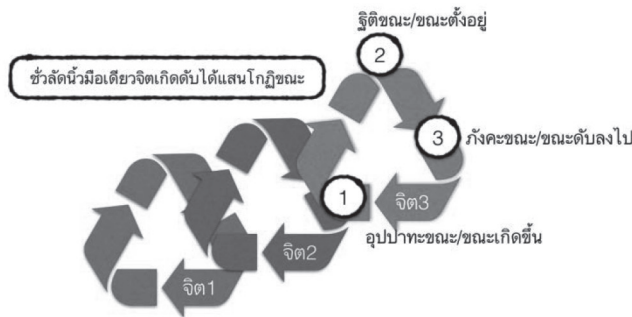

รูปภาพที่ ๑ ห้องทำงานของจิต

จิตมีกลไกการทำงานแบบเกิดและดับสลับกันไปอย่างต่อเนื่อง และมีความเร็วมากยากที่จะหาอะไรเปรียบเทียบกับตามคัมภีร์กล่าวว่า “... การเกิดขึ้นของเวทนาที่ปรากฏขึ้นให้จิตได้รับรู้อารมณ์นั้นก็เกิดขึ้นรวดเร็วมากกว่าเกิดได้เร็วชั่วลัดนิ้วมือเดียวเกิดดับได้แสนโกฏิกขณะ” หมายถึงจิตรับรู้เวทนารวดเร็วมากประมาณแสนโกฏิกขณะ (พาหิรินิทานวรรณนา: ๓๒๓) และมีกล่าวว่า “เราไม่เห็นธรรมอื่นแม้อย่าง

หนึ่งที่เปลี่ยนแปลงเร็วเหมือนจิตนี้ จิตนี้เปลี่ยนแปลงเร็วจนเปรียบเทียบกับอะไรไม่ได้ง่าย ๆ” (อง. เอก. อ, ๔๘ : ๘) จิตมีการเกิดดับแต่ละครั้งสามารถแบ่งออกเป็น ๓ อนุขณะย่อยได้แก่ ขณะเกิดขึ้น(อุปาทาขณะ)->ขณะตั้งอยู่(ฐิติ)->ขณะดับไป(ภังคขณะ) (ปรมัตถทีปนี : ๑๕๖) ผู้เขียนได้เขียนเปรียบเทียบตามรูปข้างล่างนี้

รูปภาพที่ ๒ การงานของจิตแต่ละดวง

เขียนขึ้นตามคุณสมบัติหนึ่งของจิตคือมันหมุนไปอย่างรวดเร็ว จิตจึงไม่เคยตายหรือหยุดหมุนวงรอบของการเกิดดับ มีแต่สัตว์เท่านั้นที่ตาย สัตว์ตายจากภพนี้ก็ไปสร้างรูปในภพใหม่ จนกว่าจะพบวิธีการไม่กลับมาเกิดใหม่ คือทางพ้นทุกข์จากการเกิดดังที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบและนำมาสั่งสอน

๑.๔ ฤทธิ์ของจิต

จิตสามารถมีอิทธิพลต่อวัตถุได้ ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกสมาธิ จนมีความสามารถสร้างอิทธิปาฏิหาริย์ต่าง ๆ นานาได้ เอาชนะกฎพื้นฐานตามปกติวิสัย ดูเหมือนว่าอยู่เหนือธรรมชาติ แต่ความจริงมันอาจจะเป็นทฤษฎีใหม่ที่มนุษย์ยังหาทฤษฎีไม่ได้ เช่นเดียวกับคนสมัยก่อนเห็นฟ้าผ่าก็ไม่ทราบว่าจะเกิดจากอะไร ผู้คนพยายามหาเหตุผลอธิบายเท่าไรก็จนด้วยความรู้จริง ท้ายที่สุดก็ต้องสร้างตัวผู้บันดาลขึ้นมาเพื่อตอบโจทย์นี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นก่อนพระพุทธศาสนาจะอุบัติ

การฝึกสมาธิจะให้จิตเกิด “ฌาน” ผลของการเจริญวิปัสสนาเกิด “ญาณ” ทั้งสองอย่างมีผลทำให้จิตมีอำนาจเหนือวัตถุและพลังงาน กลายเป็นการฝึกสมาธิวิธีหนึ่ง คือการเพ่งวัตถุต้นแบบ ให้จิตรวมเป็นหนึ่งเดียว เมื่อมีความชำนาญสามารถสั่งให้วัตถุเป็นไปตามเจตนาของผู้สั่งได้ เช่น กลืนไฟ (เตโชกลืน) กำหนดเพ่งเปลวไฟ จะทำให้เกิดฤทธิ์ได้ ๕ ประการด้วยกัน เช่น สามารถทำให้วัตถุต่าง ๆ เกิดควันและไฟได้, ทำให้สิ่งต่าง ๆ บังเกิดความแสงสว่างได้, กำหนดเผาสิ่งต่าง ๆ ได้และทำให้เกิดแสงสว่างในที่ต้องการได้, กลืนน้ำ (อาโปกลืน) คือ การเพ่งน้ำ ทำให้เกิดฤทธิ์สามารถมุดและไหลดินได้เหมือนมุดอยู่ในน้ำ ทำให้แผ่นดินไหว ทำให้ฝนหยุดตกได้อีกด้วย (วิสุทธิมรรค, ๒๕๓๕ : ๒๕๓) ครั้งพุทธกาลพระพุทธร่องค์ยังได้ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์หรือแสดงฤทธิ์คู่ของวัตถุที่พุ่งออกจากพระวรกาย โดยให้น้ำพุ่งออกมาจากพระวรกายด้านหนึ่งและพุ่งเป็นไฟอีกด้านหนึ่ง (ขุ. ป. (ไทย) ๓๑/๑๑๖/๑๗๓)

เพื่อให้เห็นชัดในเรื่องนี้ผู้เขียนขอกล่าวถึงวิธีการสร้างจิตให้มีสมาธิ ให้ผลจากการฝึกกสิณ ๑๐ ดังต่อไปนี้ (วิมุตติ มรรค : ๙๐)

๑. กสิณดิน (ปฐวีกสิณ) นำดินมาปั้นเป็นแผ่นวงกลม มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณเท่ากับ ความยาวของใบหน้าของผู้ปฏิบัติ กำหนดทำความรู้สึกถึงความแข็งของดิน จนสามารถถึ้มหรือหลับตาก็สามารถสร้างภาพในใจ และสามารถขยายภาพในใจนั้นได้ มีอานิสงส์ สามารถเดินบนน้ำได้เหมือนเดินไปบนแผ่นดิน, เหาะไปในอากาศได้, แสดงฤทธิ์ต่าง ๆ ได้ ระลึกชาติได้, มีฤทธิ์, ได้โลกียอภิญา

๒. กสิณน้ำ (อาโปกสิณ) คือการเพ่งน้ำที่บรรจุในภาชนะปากกลม มีอานิสงส์: สามารถมุดและโผล่พื้นดินได้ง่ายเหมือนมุดอยู่ในน้ำ ทำให้ตึกและสิ่งปลูกสร้าง ภูเขา และแผ่นดินไหวได้ อีกทั้งทำให้ฝนหยุดตกได้ สามารถทำให้น้ำพุ่งออกจากตนเองได้

๓. กสิณไฟ (เตโชกสิณ) การเพ่งเปลวไฟผ่านช่องที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณเท่ากับ ความยาวของใบหน้าของผู้ปฏิบัติ โดยทำความรู้สึกถึงความร้อนของไฟ อานิสงส์: มีความสามารถ ๕ ประการ คือ ทำให้เกิดควันและไฟได้, ทำให้สิ่งต่าง ๆ บังเกิดเป็นแสงสว่างได้, ทำลายแสงที่มาจากที่อื่นได้, กำหนดเผาสิ่งต่าง ๆ ได้และทำให้เกิดแสงสว่างในที่ต้องการได้

๔. กสิณลม (วาโยกสิณ) คือการเพ่งอาการเคลื่อนไหวของใบไม้ กิ่งไม้ที่ถูกลมพัด สร้างความคิดของลมให้เกิดขึ้นในสัญญา แล้วกำหนดกระทำไว้ในใจ อานิสงส์: มีความสามารถเหาะไปในอากาศได้ตามใจปรารถนา, ทำให้เกิดความเย็นได้และเหมือนกับปฐวีกสิณ

๕. กสิณสีเขียว (นิลกสิณ) คือการเพ่งวัตถุสีเขียว เช่น กระจาดสีเขียว ที่เป็นวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณเท่ากับ ความยาวของใบหน้าของผู้ปฏิบัติ โดยทำความรู้สึกถึงสีเขียวที่ปรากฏ มีอานิสงส์ทำให้หลุดพ้นจากสิ่งสวยงาม, ได้รับความเป็นใหญ่ (อภิภายตนะ) เช่นดอกไม้สีเขียว [เป็นการทำให้ดอกไม้มีสีแตกต่างจากสีทั่วไปที่ควรจะเป็น

หรือทำให้เป็นจุดเด่นที่แตกต่างจากสิ่งอื่น ๆ ได้], เปลี่ยนทุกอย่างให้เป็นสีเขียว, เปลี่ยนทุกอย่างให้เป็นสีเขียวได้ และมองเห็นสีเขียวในทุก ๆ ที่

๖. กสิณสีเหลือง (ปีตกสิณ) คือการเพ่งวัตถุสีเหลือง เช่น กระจาดสีเหลือง ที่เป็นวงกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณเท่ากับ ความยาวของใบหน้าของผู้ปฏิบัติ มีอานิสงส์ เหมือนกันกับกสิณสีเขียว

๗. กสิณสีแดง (โลหิตกสิณ) คือการเพ่งวัตถุสีแดง เช่น กระจาดสีแดง ที่เป็นวงกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณเท่ากับ ความยาวของใบหน้าของผู้ปฏิบัติ ทำเหมือนกับกสิณสีเขียว มีอานิสงส์ เหมือนกันกับกสิณสีเขียว

๘. กสิณสีขาว (โอทาทกสิณ) คือการเพ่งวัตถุสีขาว เช่น กระจาดสีขาว ที่เป็นวงกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณเท่ากับ ความยาวของใบหน้าของผู้ปฏิบัติ มีอานิสงส์ ทำให้หลุดพ้นจากสิ่งสวยงาม, ได้รับความเป็นใหญ่ (อภิภายตนะ) ในสีขาว, ขจัดความมืดทำให้เกิดความสว่าง, ทำให้เกิดตาทิพย์และมีความสามารถเช่นเดียวกันกับปฐวีกสิณ

๙. กสิณแสงสว่าง (อาโลกกสิณ) คือการเพ่งแสงสว่าง ที่ลอดช่องหลังคาลงมากระทบพื้น หรือผาผนังเป็นวงกลม หรืออาจจะประยุกต์ใช้แสงอย่างอื่นก็ได้ โดยทำความรู้สึกถึงความสว่าง ไม่ใช่เพ่งที่สีของแสงนั้น มีอานิสงส์ เหมือนกันกับกสิณสีขาว

๑๐. อากาศกสิณ (ช่องว่าง, ปริจฉินนาทกสิณ) คือการเพ่งช่องว่างต่าง ๆ เช่น ช่องว่างในกรอบหน้าต่าง ประตู กำหนดเอาช่องว่างระหว่างของสองสิ่งเป็นนิมิตอารมณ์ มีอานิสงส์ สามารถทะลุกำแพง สิ่งกีดขวางได้ ไม่มีอะไรสามารถขวางได้ และจะไม่มีความกลัว

ปรากฏการณ์ตามที่กล่าวมาต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของผู้ได้ “ฌาน” ถึงจะสร้างอานิสงส์นี้ได้ ในพระไตรปิฎกจัดเรื่องของฌานให้เป็นหนึ่งอจินไตย ๔ เป็นเรื่องที่อธิบายได้ยาก “เป็นวิสัยของผู้ได้ฌาน” (อง. จตุกก. (ไทย) ๒๑/๗๗/๑๒๒) ด้วยเหตุนี้การที่จะพิสูจน์เรื่องยากด้วยวิธีธรรมดาคงไม่ได้ จึงต้องใช้วิธีการพิเศษ และคนพิเศษ

เท่านั้น ผู้เขียนมีความเห็นเรื่องอจินไตยนี้ว่า คนในสมัยนั้นไม่มีทฤษฎีและเครื่องมือเพียงพอที่จะอธิบายได้ แต่ปัจจุบันวิทยาการสมัยใหม่มีความก้าวหน้าสูงมากครบทั้งทฤษฎีและเครื่องมือ อจินไตยเรื่องโลกและจักรวาล เดียวนี้คนทั่วไปสามารถรู้ได้ มีทฤษฎีและเครื่องมือพิสูจน์ มีการสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ชายขอบของวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องของวัตถุเป็นส่วนใหญ่ ค้นพบปัญหาที่ทำนาย เพราะมีปรากฏการณ์บางอย่างที่วิทยาศาสตร์อธิบายด้วยทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ไม่ได้ เนื่องจากมีเรื่องของจิตเกี่ยวข้อง การทดลองหาคุณสมบัติทวิภาวะ (Duality State, เป็นได้ทั้งคลื่นและอนุภาคในตัวเดียวกัน) ของอนุภาคในการทดลองช่องคู่เปิด (Double Slit) ค้นพบว่า เมื่อมีการจ้องมองหรือมีการพุ่งไปในบริเวณช่องคู่เปิดที่อนุภาคจะผ่าน ตามปกติอนุภาคจะเปลี่ยนสถานะเป็นคลื่น กลับคงสภาพความเป็นอนุภาคไว้ตามเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงไปเป็นคลื่นเหมือนเคย นักวิทยาศาสตร์ไม่สามารถให้คำตอบได้ว่าเกิดปรากฏการณ์นี้ด้วยทฤษฎีใด ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวต่อไป

๒. คลื่น (Wave)

๒.๑ นิยามคลื่น

จากความรู้พื้นฐานของชั้นเรียนในสมัยมัธยมศึกษา วิทยาศาสตร์ให้ความหมายของคลื่น หมายถึง ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ นั้น ถูกรบกวนแล้วมีการแผ่กระจายเคลื่อนที่ออกไป ในลักษณะของการกวัดแกว่ง หรือกระเพื่อม จะมีการส่งถ่ายพลังงานไปด้วย โดยผ่านตัวกลางเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นการแผ่รังสีคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า และคลื่นโน้มถ่วง คลื่นแบ่งออกเป็นสองอย่าง คลื่นที่ทำให้อนุภาคของตัวกลางไม่เคลื่อนที่เรียกว่า คลื่นเชิงกล (Mechanical Wave) เช่น คลื่นน้ำ อนุภาคของน้ำจะอยู่นิ่ง ๆ และคลื่นที่ทำให้อนุภาคของตัวกลางเคลื่อนที่ เรียกว่า การเคลื่อนที่แกว่งกวัด (Oscillation) คลื่นแบบนี้เกิดขึ้นภายในวัตถุเป็นระดับ

อนุภาค เช่น การเคลื่อนที่ของอนุภาคภายในอะตอมของฮีเลียมตรอน

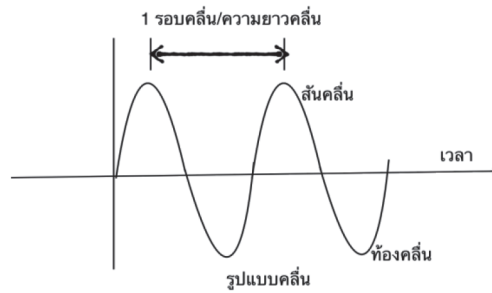
อนุภาคมีสถานะเป็นทวิภาวะ (Duality State) บางครั้งก็แสดงตัวเป็นคลื่น บางครั้งก็แสดงตัวเป็นอนุภาค ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อม คลื่นแบ่งออกตามทิศทางเป็น ๒ แบบ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ๒๕๖๑: ออนไลน์)

๑). คลื่นตามขวาง (Transverse wave) จะเคลื่อนที่ตั้งฉากกับทิศทางที่เคลื่อนที่เช่น คลื่นน้ำ

๒). คลื่นตามยาว (Longitudinal wave) จะเคลื่อนที่ขนานกับทิศทางเดินของคลื่น

คลื่นทุกประเภทมีพฤติกรรมตามปกติ ได้แก่ การสะท้อน (Reflection), การหักเห (Refraction), การเลี้ยวเบน (Diffraction), การแทรกสอด (Interference) มีการซ้อนทับกันได้ มีทั้งแบบเสริมแรงกันและแบบหักล้างแรงกัน, การกระจาย (Dispersion) ด้วยความถี่เป็นองค์ประกอบ มีการกระจายแยกออกจากกันตลอดเวลา, การแผ่เชิงเส้นตรง (Rectilinear propagation) มีการเคลื่อนที่ของคลื่นเป็นเส้นตรง

คลื่นมีองค์ประกอบหลักได้แก่ (๑) สันคลื่น (๒) ท้องคลื่น (๓) แอมพลิจูด (Amplitude) ระยะห่างระหว่างสันคลื่นกับท้องคลื่น (๔) ความยาวคลื่น (Wavelength) เป็นความยาวของคลื่นหนึ่งลูก ที่วัดจากระยะ ระหว่างสันคลื่นกับท้องคลื่นที่อยู่ติดกัน (๕) ความถี่ (Frequency) คือ จำนวนลูกคลื่นที่เคลื่อนที่ผ่านตำแหน่งใด ๆ ในหนึ่งหน่วยเวลา แทนด้วยสัญลักษณ์ มีหน่วยเป็นรอบต่อวินาที (s^{-1}) หรือเฮิรตซ์ (Hz) (๖) คาบ (Period) เป็นช่วงเวลาที่คลื่นเคลื่อนที่ผ่านจุดใดจุดหนึ่งได้ครบ ๑ ลูกคลื่น แทนด้วยสัญลักษณ์ มีหน่วยเป็นวินาทีต่อรอบ (s) (๗) อัตราเร็วของคลื่น (Wave speed) หาได้จากผลคูณระหว่างความยาวคลื่นและความถี่

รูปภาพที่ ๓ องค์ประกอบของคลื่น

คลื่นเกิดมาพร้อมกับจักรวาล คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือแรงแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic Force, Electromagnetic Wave) เป็นคลื่นชุดแรก ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงแรก ต่อจากนั้นมาเมื่อถูกกับความเย็นของอวกาศที่ 0°K (-273°C) พัฒนาไปเป็นอนุภาคอิเล็กตรอน, โปรตรอนและนิวเคลียส แล้วก็แปรธาตุในจักรวาล คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าจึงเป็นแร่ธาตุที่สร้างร่างกายของเรา คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ามีความยาวคลื่นแตกต่างกัน เรียกว่าสเปกตรัม (Spectrums) สเปกตรัมมี ๓ ช่วงแบ่งตามที่สามารถมองเห็น ช่วงที่ ๑. ช่วงที่ตามองเห็นได้แก่ช่วงสีรุ้งทั้ง ๗ สี ช่วงที่ ๒. ช่วงที่สายตามองไม่เห็นแต่มีความยาวคลื่นมากกว่าสายตามองเห็น เป็นพวกที่มีความยาวคลื่นยาวกว่าคลื่นสีแดง, อินฟราเรด (Infrared) และ ช่วงที่ ๓. ช่วงที่คลื่นมีความยาวคลื่นสั้นกว่าความยาวคลื่นสีม่วง เรียกว่าอัลตราไวโอเรท (Ultraviolet Rays)

ดังนั้นคลื่นบางอย่างที่เราองไม่เห็นอย่าคิดว่ามันไม่มี จิตก็เช่นกันกระบวนการทำงานของมันเป็นอย่างไร ยากนักที่จะรู้ได้ทางกายภาพ แต่สามารถให้ผลเชิงประจักษ์ได้ด้วยเช่นกัน การทดลอง Double Slit ช่วยบอกการมีอยู่ของจิตนั้น

๒.๒ คลื่นสมองเปรียบได้กับรอยนิ้วมือของจิต

คลื่นสมองเปรียบได้ดังกับรอยนิ้วมือของจิตที่ทิ้งเอาไว้ ผู้เขียนได้กล่าวเช่นนี้เพราะมีเหตุผลตามที่ได้อธิบายมาแล้ว ในเมื่อสมองเป็นห้องทำงานที่หนึ่งของจิต คลื่นสมองเปรียบเสมือนร่องรอยที่จิตเข้ามาใช้ทำงานในขณะนั้น ซึ่งเสมือน

ลายนิ้วมือของจิต คลื่นสมองแบ่งได้เป็น ๔ กลุ่มตามสัญญาณเครื่องทางการแพทย์วัดได้ เป็นเครื่องมือ EEG (Electroencephalography) เรียกว่า Brain wave pattern

ช่วงความถี่ ๓๐ - ๔๐ Hz ขึ้นไปถือว่าเป็นส่วนที่มีความตื่นตัวหรือตื่นกลัวมากขึ้น

ช่วงความถี่ ๑๒ - ๓๐ Hz. (Beta Brain Wave) เป็นช่วงที่มนุษย์มีการตื่นตัว จิตอยู่ในเขตจิตสำนึก (Consciousness Mind) มีอำนาจเหนือจิตใต้สำนึกจะผลิตมาจากสมองกลีบหน้า (Frontal lobe) ทำหน้าที่เกี่ยวกับความคิด ความเสียหายของสมองส่วนนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอารมณ์

ช่วงความถี่ ๘ - ๑๒ Hz. (Alpha Brain Wave) เป็นกลุ่มที่สมองมีความสงบ มีสมาธิแต่ไม่ลึกมากนัก เป็นช่วงที่ร่างกายได้รับการผ่อนคลาย ถูกสร้างมาจากสมองกลีบท้ายทอย (Occipital lobe) รับความรู้สึกเกี่ยวกับการมองเห็น การเสื่อมของสมองส่วนนี้ทำให้เห็นภาพหลอน (hallucinations) บางท่านกล่าวว่าเราสามารถป้อนโปรแกรมทางจิตได้เมื่อคลื่นสมองอยู่ในความถี่ช่วงนี้ในการรักษาหรือบำบัดทางจิตมักจะใช้โอกาสนี้ใส่คำพูด โนมิน่าวให้จิตทำอะไรก็ได้

ช่วงคลื่นความถี่ได้ ๔ - ๗ Hz. (Theta Brain Wave) สมองช่วงนี้อยู่สภาวะที่มีสมาธิลึกมากขึ้น ปกติจะเป็นคลื่นสมองของผู้ที่หลับ ส่วนผู้ที่ไม่หลับก็มีได้เช่นกันโดยการนั่งสมาธิที่ลึก ๆ มีส่วนสำคัญมาจากสมองส่วนที่เรียกว่า

Hippocampus มีบทบาทสำคัญในการสร้างความทรงจำระยะยาว คนที่เป็น อัลไซเมอร์สมองส่วนนี้จะถูกทำลาย

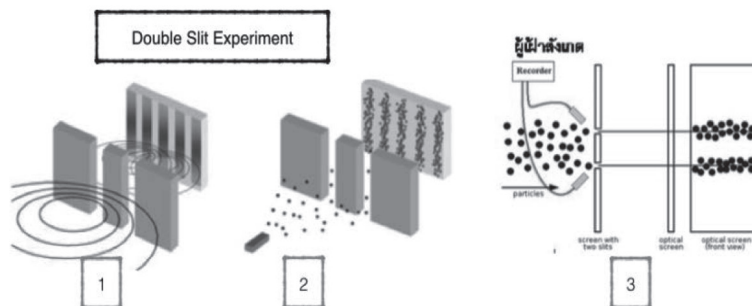
กลุ่มที่วัดช่วงคลื่นความถี่ได้ ๐.๑-๓.๙ Hz. (Delta Brain Wave) เป็นช่วงที่สมองมีการทำงานช้าที่สุด สมองเชื่อมต่อกับจิตใต้สำนึกมากที่สุด ตามปกติจะเป็นกับคนที่หลับแล้วไม่ได้ฝันอะไร หรือคนที่ไม่ได้หลับก็จะเป็นผู้ที่เข้าสมาธิจนได้ฌาน จะมีความสุข ปิติ แม้กระทั่งตื่นหรือออกจากฌานมาแล้วจะคงความสุขนั้นอยู่

เป็นที่น่าสังเกตว่าจิตใช้คลื่นในสื่อสารกับสมอง จึงทำให้สมองมีช่วงคลื่นที่แตกต่างกันออกไป จากงานวิจัยของ Ken Wilber ได้ทำการทดลองกับผู้ฝึกสมาธิ (Calming The Mind) ค้นพบว่าผู้ที่ทำสมาธิแบบลึกถึงระดับจิตใต้สำนึก สมองจะมีคลื่น Delta Wave ผู้เขียนมีความเห็นว่าคลื่นสมองบอกว่าจิตสามารถสื่อสารกับสมองในรูปแบบของคลื่น หนึ่งในคุณสมบัติของคลื่นคือสามารถสอดแทรก (Interference) ระหว่างกันได้ (Moheb Costandi ๒๐๐๓: ๔๑)

๒.๓ ควอนตัมฟิสิกส์กับจิต

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าควอนตัมฟิสิกส์ศึกษาเรื่องของกลศาสตร์ที่เกิดขึ้นภายในอะตอมระดับอนุภาค เกี่ยวข้องกับสสาร-พลังงาน-คลื่น ทั้งสามส่วนต่างเป็นปัจจัยของกันและกัน ตามทฤษฎีไอน์สไตน์ ($E=Mc^2$) และทฤษฎีของควอนตัม ($E=nhf$) ที่สอดคล้องกันเพราะมีความสัมพันธ์กันด้วยที่มาของสมการพลังงาน (E-Energy) และได้จากการทดลองหนึ่งในการทดลองนั้นคือยิงอนุภาคผ่านช่องคู่เปิด ทำให้เกิดการยอมรับความสัมพันธ์ระหว่างคลื่นกับพลังงานตามทฤษฎีที่สร้างไว้ (DK London 2014: 204-206)

การทดลองช่องเปิดคู่ (Double Slit Experiment) เป็นการทดลองหาคุณสมบัติของอนุภาคว่ามี ๒ สภาวะ (Duality State) สามารถแสดงเป็นคลื่นหรืออนุภาคได้ นอกจากนี้ยังได้ค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึก (Consciousness Mind) วัตถุในระดับอนุภาคโดยบังเอิญว่าจิตความสามารถสร้างอิทธิพลต่ออนุภาคได้ จิตตรงนี้เป็นจิตที่เข้าสู่วิถีรับรู้อารมณ์จากปัญจทวารที่ ๕ ได้แก่ ทางตา หู จมูก ลิ้น และกาย

รูปภาพที่ ๔ การทดลอง Double Slit

จากภาพที่ ๔ ภาพชุดที่ (๑) ทดลองให้คลื่นน้ำผ่านช่องคู่สังเกตฉากมีลักษณะเป็นแถบ ๆ เหมือนบาร์โค้ด (Barcode) ภาพชุดที่ (๒) ทดลองยิงประจุอิเล็กตรอนไปยังช่องเปิดคู่ ผลกระทบที่ฉากหลังเหมือนกันกับคลื่น ภาพชุดที่ (๓)

เมื่อมีการตรวจวัดหรือเฝ้าสังเกตบริเวณด้านหน้าช่องคู่เปิดอนุภาคจะไม่เปลี่ยนไปเป็นคลื่นเหมือนภาพชุดที่ (๒) ด้วยเหตุนี้นักวิทยาศาสตร์จึงคาดว่าจิตสำนึกน่าจะเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่มีผลกระทบต่ออนุภาคนั้น (DK London 2014: 233)

ผู้เขียนมีความเห็นต่อการทดลองนี้ว่า เป็นการจุดประกายเรื่องการมีอยู่ของจิตของนักวิทยาศาสตร์ แต่ก็ยังไม่สามารถพิสูจน์เชิงเดียว เพราะยังมีเรื่องที่น่าวิทยาศาสตร์ไม่รู้อีกมากมายสำหรับเรื่องของจิต โดยเฉพาะยังไม่สามารถสร้างสมการที่เป็นทฤษฎีและอุปกรณ์พิสูจน์ได้อย่างกว้างขวาง ยังคงเป็นเฉพาะความสามารถส่วนบุคคล จากการศึกษาทดลองสันนิษฐานว่าจิตต้องเข้าไปทำให้คุณสมบัติคลื่นในอนุภาค (Wave function) นั้นหายไป ทำให้คงเหลือความเป็นสภาพในรูปอนุภาคอย่างเดียว อิทธิพลของจิตจึงมีต่ออนุภาคในแง่หนึ่ง ซึ่งก็หมายถึงวัตถุขนาดใหญ่กว่าด้วยด้วย เพราะในวัตถุทุกชนิดต่างประกอบมาจากอนุภาคอิเล็กตรอนในอะตอม

๓. บูรณาการจิตกับศาสตร์สมัยใหม่

๓.๑ จิตก่อให้เกิดคลื่นได้อย่างไร

การนำเรื่องของจิตที่กล่าวไว้ในพระพุทธานามายอธิบายร่วมกับวิทยาศาสตร์เป็นการบูรณาการกันเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ เรื่องที่จะนำวิทยาศาสตร์มาบูรณาการเป็นเรื่องของคลื่น เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ว่าจิตมีคุณสมบัติแบบเดียวกันกับคลื่นทางวิทยาศาสตร์ด้วยหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าจิตมีความสามารถบางอย่างที่ทำให้กำเนิดหรือมีพฤติกรรมแบบคลื่นได้ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ข้อที่ ๑ จิตมีการเกิด-ดับ: จิตเกิดดับที่รวดเร็วมาก มีการเกิด-ดับได้ “แสนโกฏิขณะชั่วลัดนิ้วมือเดียว” นั่นคือใน ๑ วินาทีจิตเกิดดับได้ ๔,๐๐๐,๐๐๐ ดวง (ระวี ภาวิไล, ๒๕๔๘ : ๒๖๒) เป็นลักษณะพฤติกรรมความถี่ของคลื่น คือการนับจำนวนของรอบการเกิดเข้าไปข้ามมาต่อหนึ่งวินาที และจิตเกิดดับมีกล่าวไว้ในพระไตรปิฎกเช่นกัน “จิตของผู้คนั้น เป็นจิตตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว ไม่เกาะเกี่ยวด้วยอารมณ์อะไร เพราะท่านผู้คนที่พิจารณาเห็นความเกิดดับของจิตนั้น” (วิ. ม. (ไทย) ๕/๒๔๔/๑๓)

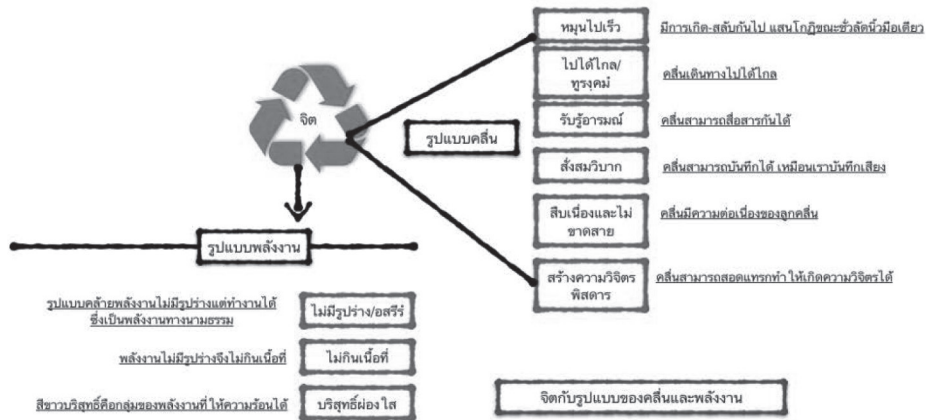
ข้อที่ ๒ ในการทดลอง Double Slit ค้นพบว่าเมื่ออนุภาคถูกเฟ่งหรือเฟ่าสั้งเกต มันจะไม่เปลี่ยนไปเป็นคลื่น แสดงว่าคุณสมบัติของคลื่นที่มีการสอดแทรกทำลายหรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งกับคุณสมบัติที่มีอยู่ ให้เหลือเพียงคุณสมบัติของวัตถุไว้เท่านั้น ดังนั้นจิตจึงควรมีสามารถก่อให้เกิดคลื่นได้ เพราะการสอดแทรกเป็นคุณสมบัติของคลื่น การเฟ่งไม่ได้หมายถึงการมองด้วยคนเพียงอย่างเดียว แม้แต่การตรวจวัดพฤติกรรมของมันก็จะออกเป็นผลเช่นเดียวกัน วิทยาศาสตร์มีการตรวจวัดอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อที่ ๓ การตรวจวัดคลื่นสมองทำให้ทราบว่ามีสมองถูกกระทำด้วยสิ่งใดสิ่งหนึ่งทำให้เกิดการปรุงแต่งอารมณ์ ถ้าหากว่าอารมณ์สงบ คลื่นสมองก็จะอยู่ช่วงคลื่นหนึ่งที่สงบ แต่ถ้าหากตื่นเต้นก็จะเป็นอีกคลื่นหนึ่ง สมองถูกกระตุ้นด้วยจิตที่กระเพื่อมมาจากสิ่งที่จิตรับรู้อารมณ์ที่มากกระทบจิตกระเพื่อมเพราะสิ่งเร้าตามพุทธพจน์ “คลื่นไม่เกิดในส่วนกลางทะเล ทะเลเรียบอยู่ ฉันทใด ภิกษุพึงเป็นผู้มั่นคง ไม่หวั่นไหว ฉันทนั้น ภิกษุไม่พึงก่อกิเลสเครื่องฟูใจในที่ไหน ๆ” (ขุ. ขุ. (ไทย) ๒๕/๙๒๗/๗๒๓) เครื่องฟูใจคือกิเลส

จากการทดลองที่กล่าวมานั้นเมื่อจิตมีความสามารถก่อให้เกิดคลื่นได้ย่อมสามารถสร้างอิทธิพลต่อวัตถุได้ในรูปแบบของคลื่น ซึ่งต่อมาเราทราบว่าคลื่นสามารถแปรเปลี่ยนเป็นพลังงานได้เช่นกัน จึงเรียกองค์ประกอบของวัตถุแท้ที่จริงว่า “Wave – Matter” (คลื่นและวัตถุ) และสามารถสร้างพลังงานได้เพราะคลื่นเป็นปัจจัยให้เกิดพลังงานได้จากทฤษฎีควอนตัมในสมการของ แมกซ์ พลังค์, $E = h\nu$ (E-พลังงาน, ν -ความถี่ของแสง, h = ค่าคงที่ของพลังค์) (Joanne Baker ๒๐๑๓ : ๑๐)

๓.๒ จิตที่มีอิทธิพลต่อวัตถุ, พลังงานและคลื่น

จากนิยามของจิตที่กล่าวมาแล้วผู้เขียนมีความเห็นว่ามีคุณสมบัติกับทฤษฎีวิทยาศาสตร์ดังแสดงในภาพข้างล่างนี้

รูปภาพที่ ๕ ผังความสัมพันธ์ของจิตกับฟิสิกส์

ตามผังข้างบนดั่งนั้นในการฝึกกสิณ จนได้ “ฌาน” คือมีความสามารถพิเศษอันเกิดจากการฝึกสมาธิ จึงสามารถอธิบายเรื่องของจิตที่มีอิทธิพลต่อวัตถุ, พลังงานและคลื่นได้เป็นอย่างดีตามความสมนัยนี้ ผู้เขียนมีความเห็นและแบ่งกสิณ ๑๐ (วิสุทธิมรรค: ๒๕๗) ในลักษณะทางกายภาพของสสารและพลังงานตามหลักของวิทยาศาสตร์ได้ดังนี้

ประเภทที่ ๑. มีอิทธิพลต่อวัตถุ ได้แก่ ปฐวีกสิณ, อาโปกสิณ, วาโยกสิณ วิทยาศาสตร์จัดแบ่งธาตุออกเป็น ๓ ประเภท ตามลักษณะของการจับต้องได้และพฤติกรรมทางกายภาพ ได้แก่ ของแข็ง (ปฐวีธาตุ) ของเหลว (อาโปธาตุ) และก๊าซ (วาโยธาตุ) การใดที่จิตมีอิทธิพลต่อลักษณะทั้ง ๓ อย่างนี้ จิตว่าจิตมีอิทธิพลต่อวัตถุด้วย

ประเภทที่ ๒. มีอิทธิพลต่อพลังงาน ได้แก่ กสิณไฟ (เตโชกสิณ) ซึ่งเป็นพลังงานความร้อนวิทยาศาสตร์จัดแบ่งพลังงานออกเป็น ๖ ประเภทตามลักษณะที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ ๑. พลังงานเคมี (Chemical Energy) ๒. พลังงานความร้อน (Thermal Energy) ๓. พลังงานกล (Mechanical Energy) ๔. พลังงานจากการแผ่รังสี (Radiant Energy) ๕. พลังงานไฟฟ้า (Electrical Energy) ๖. พลังงานนิวเคลียร์ (Nuclear Energy) จิตย่อมทำให้เกิดพลังงานได้ พลังงานที่เกิดขึ้นจากจิตด้วยวิธีการนี้จะเป็นพลังงานความร้อน สามารถเผาไหม้สิ่งต่าง ๆ ได้

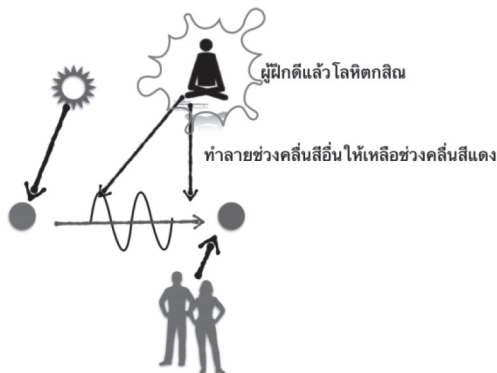
ประเภทที่ ๓ มีอิทธิพลต่ออวกาศ ได้แก่ อากาศกสิณ (ช่องว่าง, ปริจินนาอากาศกสิณ) อวกาศในที่หมายถึงตามทฤษฎีกาล-อวกาศ (Time & Space) ของไอน์สไตน์คำว่า Space หรืออวกาศเป็นสิ่งที่มีความตัวตน มีอิทธิพลทำให้เกิดจักรวาลได้ตามทฤษฎีบิ๊กแบง (Big bang Theory) การใดที่จิตมีอิทธิพลต่อความว่างหรือช่องว่าง แท้ที่จริงแล้วมันมีตัวตน จิตจึงไม่ได้มีอิทธิพลต่อสิ่งว่างเปล่า จิตมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่มีตัวตน

ประเภทที่ ๔. มีอิทธิพลต่อคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าได้ ได้แก่ กสิณสีเขียว(นีลกลืน), กสิณสีเหลือง (ปีตกลืน), กสิณสีแดง(โลहितกลืน), กสิณสีขาว (โอทาทกลืน) และกสิณแสงสว่าง(อาโลกกลืน) การเห็นสีเป็นการเห็นแสงซึ่งเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าชนิดหนึ่งซึ่งตาของมนุษย์สามารถสัมผัสได้ ซึ่งมีความยาวคลื่นอยู่ระหว่าง ๔๐๐ – ๗๐๐ นาโนเมตร อยู่ในย่านความถี่ ประมาณ ๔๓๐ – ๗๕๐ THz. ถ้าหากว่าความถี่ที่เกินไปจากนี้ เราไม่สามารถมองเห็นจัดว่าเป็นคลื่น อุลตราไวโอเรต (Ultraviolet) และถ้าหากว่าความถี่ ต่ำกว่าคลื่นนี้ จัดเป็นคลื่น อินฟราเรด (Infrared) แสงสว่างก็เช่นกันเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ดังนั้นการที่จิตมีอิทธิพลต่อสีที่เราสามารถมองเห็นมันได้ก็เท่ากับว่าเรามองเห็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า จิตสำหรับผู้ใดที่คุณสมบัติพิเศษนี้จึงมีอิทธิพลต่อคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าโดยนัยนี้

ผู้เขียนได้เขียนวิเคราะห์ว่าการที่จิตมีอิทธิพลต่อคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าได้นั้นเป็นเพราะคลื่นของจิตได้สอดแทรก

ทำลายคุณสมบัติของความคลื่นยานั้นได้ ตามรูปภาพข้างล่างนี้

รูปภาพที่ ๖ รูปแบบการฝึกกลืนที่อธิบายด้วยวิทยาศาสตร์

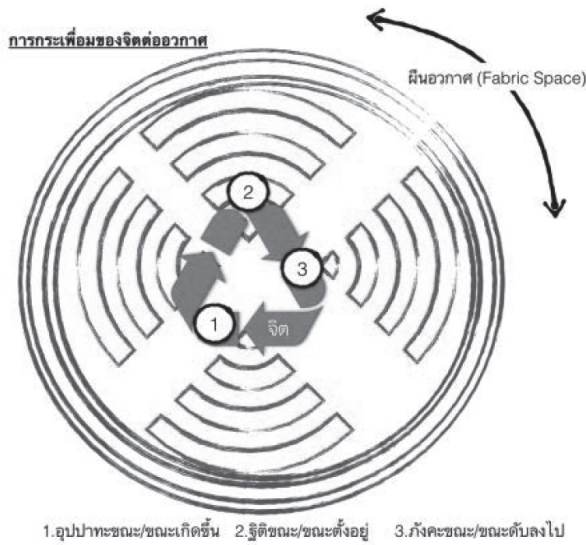
จากรูปจะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับศาสตร์สมัยใหม่ เมื่อเราเห็นความสัมพันธ์ของจิตกับศาสตร์สมัยใหม่แล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่าต่อไปในอนาคต วิทยาศาสตร์สามารถสร้างสมการที่มีจิตเป็นตัวแปรตัวหนึ่งในสมการทางฟิสิกส์ เหมือนกับ มัคซ์ พลังค์ (ได้รับรางวัลโนเบล สาขาฟิสิกส์ ประจำปี พ.ศ. ๒๔๖๑) ได้กล่าวไว้ว่า สมการทางฟิสิกส์จะไม่สมบูรณ์หากไม่นำตัวแปรเรื่องของจิตเข้ามาคำนวณด้วย

จิตสามารถรับข้อมูลจากสื่อสารได้เช่นกัน ในเรื่องปาฏิหาริย์รู้จิตใจผู้อื่น “... ก็อาเทศนาปาฏิหาริย์เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ทายจิต ทายเจตสิก ทายความวิตก วิจารณ์ของสัตว์อื่นของบุคคลอื่นได้ว่า จิตของท่าน เป็นอย่างไร เป็นไปโดยอาการอย่างนี้” (ที. สี.(ไทย). ๙/๔๘๕/๒๑๕) การทายจิตเหมือนกับการเข้าไปดึงข้อมูลออกมา ในปัจจุบันเราใช้คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าในการถ่ายโอนข้อมูลกัน เช่น การดาวน์โหลดข้อมูล เครื่องมือแพทย์ตรวจวัดคลื่นสมองของคนไข้ได้ จะตีความตามคลื่นที่ปรากฏในกราฟได้ จิตจึงมีความสัมพันธ์กับการสร้างคลื่นโดยตรง

อนึ่งการที่จิตมีพฤติกรรมการเกิด-ดับตลอดเวลา

การเกิดดับนี้ถือเป็นการกระเพื่อมอย่างหนึ่ง เป็นอากาศของการสั่นไหว ขึ้น-ลง, บีบ-ขยาย แกว่งซ้าย-ขวา ถ้าหากนำของสิ่งนี้ไปวางไว้ในน้ำก็ทำให้น้ำสั่นเป็นคลื่นได้ กระจายออกไปโดยรอบตัว ถ้าคลื่นไปกระทบอะไรก็จะมีแรงผลัดต่อสิ่งนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าการเต้นของหัวใจมีลักษณะการบีบตัว-ขยายตัวตลอดเวลา หยุดเมื่อไหร่ชีวิตก็จบเมื่อนั้น เราจะสังเกตได้ว่าเมื่อจิตใจสงบ การเต้นของหัวใจจะช้าลง แต่ถ้าจิตใจตื่นเต้นหัวใจจะเต้นถี่ตาม

ก่อนเกิดจักรวาลจะมีเพียงแต่ผืนอวกาศ ไร้นสไตน์กล่าวในทฤษฎีกาล-อวกาศ (Time-Space) อวกาศนั้นมีตัวตน มีเนื้อหา ปัจจุบันมีการค้นพบคลื่นโน้มถ่วง (Gravitational Wave) เป็นคลื่นที่เกิดจากการหมุนวนของหลุมดำอันไกลโพ้น ส่งคลื่นโน้มถ่วงมาที่โลกเรา ซึ่งสามารถวัดได้ (<https://www.ligo.caltech.edu/page/what-are-gw>) และจากการระเบิดของอวกาศตามทฤษฎี บิ๊กแบง (Big Bang Theory) เป็นจักรวาลเราทุกวันนี้ก็มาจากผืนอวกาศนี้ จักรวาลไม่ว่าจะมีนิยามก็จักรวาลก็แล้วแต่ ต่างก็อยู่ในอวกาศทั้งสิ้น ไม่ต่างอะไรกับห้วงน้ำมหาสมุทรขนาดใหญ่ จิตเป็นส่วน

รูปภาพที่ ๗ ลักษณะของจิตที่ทำงานมีผลต่ออวกาศ

หนึ่งของจักรวาลก็ย่อมเป็นอยู่ภายใต้มหาสมุทรของอวกาศนี้แน่นอน เมื่อจิตมีพฤติกรรมเกิด-ดับ คล้ายคลื่นตลอดเวลา ย่อมที่จะส่งผลให้เกิดการกระเพื่อมของอวกาศ จึงมีผลที่สร้างการปรุงแต่งให้มีตัวเรา

องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในช่วงนี้จะเป็นตะเข็บรอยต่อระหว่างพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะควอนตัมฟิสิกส์ ที่มีความสงสัยว่าเหตุใดการเพ่งหรือตรวจวัดอนุภาคที่บริเวณหน้าสองช่องเปิดในการทดลอง Double Slit คุณสมบัติของความเป็นคลื่นที่มีอยู่ในอนุภาคหายไป ด้วยเหตุนี้พอจะอนุมานได้ว่าถ้าหากว่าจิตมีกำลังมากขึ้นแรงจากการฝึกสมาธิ จิตก็สามารถที่แจ่มใสการแผ่คลื่นจิตไปในทิศทางใด ๆ ได้ตามใจปรารถนาย่อมให้เกิดฤทธิ์ทางใจได้ที่อธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ได้ด้วยเหตุนี้

การเข้าถึงความสงบแห่งจิตจะเป็นการหยุดการกระเพื่อมของจิตได้ มีพระพุทธพจน์กล่าวไว้ว่า “คลื่นไม่เกิดในส่วนกลางทะเล ทะเลเรียบอยู่ ฉันทใด ภิกษุพึงเป็นผู้มั่นคงไม่หวั่นไหว ฉันทนั้น ภิกษุไม่พึงก่อกิเลสเครื่องฟูใจ (กิเลส) ในที่ไหน ๆ (ขุ.ขุ.(ไทย). ๒๕/๙๒๗/๗๒๓) และกล่าวเปรียบเทียบกับมหาสมุทรถึงการไม่กระเพื่อมของจิตในพระภิกษุผู้เข้าถึงความสงบแห่งจิต “คลื่นไม่เกิดในส่วนกลางทะเล ทะเลเรียบอยู่ ฉันทใด อธิบายว่า โดย ส่วนลึก ทะเลลึก

๘๔,๐๐๐ โยชน์ น้ำส่วนล่าง ๔๐,๐๐๐ โยชน์ ย่อมกระเพื่อมด้วยฝูงปลาและเต่า น้ำส่วนบน ๔๐,๐๐๐ โยชน์ ก็กระเพื่อมด้วยลม น้ำส่วนกลาง ๔๐,๐๐๐ โยชน์ ไม่กระเพื่อม ไม่สั่นสะเทือน ไม่เคลื่อนไหว ไม่หวั่นไหว ไม่สั่นไหว ไม่ปั่นป่วนเลย” หมายถึงจิตไม่ได้กระเพื่อมสั่นไหวจากกิเลสที่นอนเนื่องอยู่ การไม่สั่นกระเพื่อมเป็นนัยหนึ่งของการหยุดการปรุงแต่งกับจักรวาล

๔. สรุป

ตามที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดกล่าวโดยสรุปว่า จิตมีความสามารถที่จะสร้างอิทธิพลต่อวัตถุได้ ด้วยวิธีการทำงานในรูปแบบของการสร้างคลื่น วัตถุทุกชนิดของจักรวาล ยกเว้นวัตถุมืด (Dark Matter) ซึ่งการศึกษาทางวิทยาศาสตร์มีข้อมูลน้อยมาก ล้วนแล้วแต่มีคลื่นเป็นปัจจัยโดยพื้นฐาน อนุภาคที่อยู่ในวัตถุทั้งหมดมีคุณสมบัติเป็น “ทวิภาวะ” สามารถเป็นได้ทั้งคลื่นและอนุภาค (วัตถุ) ซึ่งมีอยู่ในอะตอมของวัตถุทุกชนิด มีนิวเคลียส โปรตรอนและอิเล็กตรอน ดังนั้นการที่จิตมีอิทธิพลต่ออนุภาคได้ จิตจะต้องมีคุณลักษณะที่สามารถสร้างรูปแบบคลื่นด้วยถึงจะสอดแทรกกันได้ ด้วยเหตุผลนี้ผู้เขียนจึงสรุปการทำงานของจิตควรมีพฤติกรรมแบบคลื่นจากพื้นฐานคุณลักษณะที่มีการเกิด-ดับสลับกันไปอย่างต่อเนื่อง

เมื่อจิตมีรูปแบบการทำงานแบบคลื่น จึงทำให้จิตมีสามารถสร้างพลังงานได้เช่นกัน เรียกว่าพลังจิต ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีควอนตัมฟิสิกส์ “คลื่นและพลังงานต่างเป็นปัจจัยของกันและกัน” จิตจึงสามารถสร้างพลังในเงื่อนไขนี้ ดังที่ปรากฏที่คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์ ผู้ที่ปฏิบัติฝึกจิตจนสำเร็จฉฉฉฉฉฉแล้วจะมีความสามารถสร้างอิทธิพลต่อวัตถุได้ ตามฐานของการฝึก ผู้เขียนได้สรุปความเห็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างจิต-วัตถุ-พลังงานได้ดังนี้

เหตุผลที่ ๑. พลังงานเป็นเหตุปัจจัยกับมวล(วัตถุ) ตามทฤษฎีไอน์สไตน์, $E = Mc^2$ (E-พลังงาน, M-มวลของวัตถุ และ C-ความเร็วของแสง)

เหตุผลที่ ๒. พลังงานเป็นเหตุปัจจัยกับคลื่นความถี่ ตามทฤษฎีควอนตัม, $E = nhf$ (E-พลังงาน, n-จำนวนของวงของอนุภาคในอะตอม และ f-ความถี่ของคลื่น)

เหตุผลที่ ๓. ดังนั้นมวล (วัตถุ) เป็นปัจจัยกับคลื่นความถี่

เหตุผลที่ ๔. จิตมีผลต่อคลื่นในอนุภาค (วัตถุ) จากการทดลอง Double slit แสดงว่าจิตมีความสามารถสร้างให้เกิดการสอดแทรกคลื่นในอนุภาคได้ การสอดแทรกได้นั้นย่อมต้องมีรูปแบบเป็นคลื่นเช่นเดียวกันถึงจะสอดแทรกกันได้ อนุภาคเป็นส่วนหนึ่งของอะตอม อะตอมเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุ ดังนั้นจิตจึงมีอิทธิพลต่อวัตถุตามลำดับ

เหตุผลที่ ๕. จิตมีการสั่นไหวด้วยพฤติกรรมเกิดดับ-สลับกันไปอย่างต่อเนื่อง ปรากฏการณ์นี้มีผลต่อสิ่งโดยรอบ อวกาศคือสิ่งที่มีอยู่จริงในจักรวาล เป็นสิ่งที่สร้างจักรวาล เปรียบเหมือนมหาสมุทรของจักรวาล เมื่อมีการสั่นไหวเกิดขึ้น ย่อมทำให้เกิดการกระเพื่อมของผืนอวกาศโดยรอบตลอดเวลา การกระเพื่อมก่อให้เกิดคลื่นที่เกิดจากบริบทนี้ได้ รูปแบบของคลื่นที่เกิดจากจิตจึงเป็นรูปแบบคลื่นที่มาจาก การสั่นกระเพื่อมอีกชนิด ซึ่งไม่เหมือนกับต้นกำเนิดทางกายภาพ (Physics) ตามที่นักวิทยาศาสตร์เคยพบมา

เหตุผลที่ ๖. จิตจึงมีพฤติกรรมสามารถสร้างคลื่นให้เกิดการสอดแทรกในคุณสมบัติของความเป็นคลื่นในอนุภาคได้

เหตุผลที่ ๗. จิตจึงมีอิทธิพลต่อวัตถุสอดคล้องกับคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

ในท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่า เมื่อเรารู้ว่าจิตมีอิทธิพลต่อวัตถุได้ การเจริญกรรมฐานเพื่อเสริมสร้างให้จิตมีพลัง มีสติ การเจริญสตินอกจากจะเป็นเส้นพันทุกข์แล้วยังให้ผลอีกทางด้วยวิธีการกำหนดพิจารณาร่างกายทั้งหมด ตามการพิจารณาในกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน กำหนดรับรู้ความรู้สึกไปในทุกส่วนของร่างกาย ตั้งแต่ศีรษะลงถึงปลายเท้า พิจารณาอวัยวะภายในภายนอกทั้งหมด การกำหนดจิตไปตามทุกส่วนของร่างกาย เท่ากับเป็นการพิจารณาสิ่งที่มีประกอบขึ้นเป็นร่างกายเรา เพื่อให้เห็นความเป็นอสุภะ (ความไม่สวยงาม) ถ้าหากเรามองในแง่ของจิตที่มีอิทธิพลต่อวัตถุเป็นชะลอการสลายตัวของอนุภาคในร่างกาย ตามปกติอนุภาคที่มีโอกาสจะกลายเป็นคลื่นได้เพราะว่ามันเป็นทวิภาวะ

ดังนั้นการพิจารณาร่างกายด้วยสติตามหลักของพระพุทธศาสนาเรื่องกายานุปัสสนา นอกจากจะเป็นไปเพื่อให้เกิดการเห็นแจ้งในไตรลักษณ์แล้ว ยังมีผลต่อสุขภาพของผู้ที่ปฏิบัติพิจารณาทุกส่วนของร่างกายด้วยจิตที่มีพลัง มีการทดลองเรื่องผลึกของน้ำที่ใช้การแผ่พลังจิตที่ดีของ ดร.มาซารุ อิโตโม (Masaru Emoto) ทำให้ผลึกของน้ำเปลี่ยนไปเป็นตามสัญญาณเดิมของผลึก ซึ่งมีความเป็นระเบียบอยู่เดิม กล่าวในหนังสือ The Hidden Messages In Water, ๒๐๐๔ นอกจากนี้ได้มีการทดลองเรื่องการเยียวยาผู้ป่วยด้วยวิธีส่งพลังจิตไปทางอินเตอร์เน็ตของ Lynne McTaggart ในหนังสือที่ได้จากการทดลองชื่อ The Intention Experiment เป็นการรักษาเยียวยาผู้ป่วยทางไกลโดยใช้พลังจิตร่วมกันทั่วทุกมุมโลก ผู้ที่ได้รับการแผ่พลังแห่งความปรารถนาดีจะรับรู้ถึงพลังนั้น และมีการวัดผลทางการแพทย์คนไข้มีการฟื้นตัวที่ดีขึ้นกว่าเดิม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- คันธสารากวีวงศ์, พระ. ๒๕๓๒. **อภิธรรมมัตถสังคหะ และปรมัตถทีปนี**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : ประยูรสาส์น.
- พรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พระ. ๒๕๔๖. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธโฆษาจารย์, พระ. **พระวิสุทธิมรรค**. แปลจากอรรถกถาพระวิสุทธิมรรค.ชำระและตรวจสอบทาน วงศ์ ชาญบาลี. กรุงเทพฯ : ธรรมบรรณาการ (อำนวยการสาส์น).
- พุทธทาสภิกขุ, ๒๕๕๔. **พจนานุกรมธรรมฉบับพุทธทาส**. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๙. **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แมททีวส์, โรเบิร์ต. ๒๕๕๑. **๒๕ ความคิดพลิกโลก (๒๕ Big ideas)**. แปลโดย ชัยวัฒน์ คุประตกุล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ วีวีช.
- ระวี ภาวิไล. ๒๕๔๓. **โลกทัศน์ ชีวทัศน์ เปรียบเทียบ วิทยาศาสตร์กับพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.
- ลีดบีท, ซี. ดับบลิว. ๒๕๓๙. **กายทิพย์ (Man Visible and Invisible)**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. แปลโดย ศิริ พุทธศุภร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิญญาน.
- วัชระ งามจิตรเจริญ. ๒๕๕๔. **สมการความว่าง**. กรุงเทพฯ : กรีนปัญญาญาณ.
- สมภาร พรหมทา. ๒๕๓๙. **คือความว่างเปล่า**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พุทธชาติ.
- สามารถ สุขุประการ. ๒๕๕๑. **ปรากฏการณ์บิกแบงในมุมมองของพระพุทธศาสนา**. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. ๒๕๕๗. **อิทธิพลของจิตที่มีต่อวัตถุในทัศนะของพระพุทธศาสนาเถรวาท**. (ดุขฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุปติสสเถระ, พระ. ๒๕๔๑. **วิมุตติมรรค**. แปลโดย พระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตโต) และคณะ. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ : ศยาม.
- ฮอว์คิง, สตีเฟน. ๒๕๔๖. **จักรวาลในเปลือกนัท**. แปลโดย รอฮีม ปรามาท. กรุงเทพฯ : บริสุทธิ์การพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

(I) Books:

- Baker, Joanne. (2013). **50 quantum physics ideas**. London: Quercus Editions Ltd..
- DK London. (2014). **The Science Book**. London: Dorling Kindersley Limited.
- Dunne, Brenda J. And Jahn, Robert G., (2011). **Consciousness and the Source of Reality**. New Jersey: Princeton.
- Dunne, Brenda J. And Jahn, Robert G.. (1995). **Consciousness and Anomalous Physical Phenomena**. Princeton Engineering Anomalies Research, School of Engineering and Applied Science, Princeton University, Princeton, NJ 08544.

Edge, Hoyt L., Morris, Robert L., Rush, Joseph H., Palmer, John. (1987). **Foundation of Parapsychology: Exploring the Boundaries of Human Capability**. London: Routledge & Kegan Pual Ltd.

Kaku, Michio. (2014). **The future of the mind: the scientific quest to understand, enhance, and empower the mind**. New York. City of New York.

McTaggart, Lynne. (2007). **The Intention Experiment: Using your thoughts to change your life and the world**. New York: Free Press.

Mindell, Arnold. (2004). **The Quantum Mind and Healing**. USA: Hampton Roads Publishing Company.

(II) Articles

Dunne, Brenda J. And Jahn, Robert G., (1986). **On The Quantum Mechanics of Consciousness with Application to Anomalous Phenomena**. Foundation of Physics. Page 721-772. Vol.16, No.8.

Jahn, R.G., Dunne, B.j. , And Nelson, R.D., “Engineering Anomalies Resaerch”, **Journal of Sciencific Exploration**. Page 21-50. Vol.1, No.1.

Radin, Dean., Michel, Leena., Galdamez, Karla., Wendland, Paul., Rickenbach, Robert., and Arnaudelorme. (2012). **Consciousness and the double-slit interference pattern: Six experiments Physics**. Essays Vol. 25, 2.157-171.

